

TİCARİ HAVA TAŞIMA İŞLETMELERİNİN FİNANSAL VE MALİ KONULARDA DENETLENMESİNE İLİŞKİN TALİMAT (SHT-6AF)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

MADDE 1 -(1) Bu Talimatın amacı, Ticari Hava Taşıma İşletmelerinin finansal ve mali konularda sahip olması gereken asgari gereklilikler ile bu gerekliliklerin sağlanmasına ilişkin denetlenmelerin standart şekilde yapılmasını temin edecek usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 -(1) Bu Talimat, Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği (SHY-6A) kapsamında ruhsatlandırılmış işletmeleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 -(1) Bu Talimat 19/10/1983 tarihli ve 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 27 ve 28'inci maddeleri ile 18/11/2005 tarihli ve 5431 Sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 8'inci maddesi ve 16/11/2013 tarihli ve 28823 sayılı Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği (SHY-6A)'nin 45 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 -(1) Bu Talimatta geçen;

- a) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- b) Hava Yolu İşletmesi: Koltuk kapasitesi yirmi ve üzeri olan hava araçları ile yolcu taşımacılığı ile sadece yük taşımacılığı yapan ticari hava taşıma işletmelerini,
- c) Hava Taksi İşletmesi: En fazla on dokuz koltuk kapasitesine sahip hava araçları ile ticari hava taşımacılığı yapan işletmeleri,
- ç) TFRS: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yayımlanan, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını,
- d) TDS: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanmış Türkiye Denetim Standartlarını,
- e) Finansal Bilgi Seti: Genel Müdürlükçe oluşturulmuş finansal, mali ve istatistiksel tabloların tümünü,
- f) Finansal ve mali analiz oranları: İşletmenin borç ödeme gücünü, mali yapısını, faaliyet sonuçlarını, ekonomik varlıkların verimli ve etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunda bilgi verici ve geleceğe dönük kararlarda yardımcı olabilecek verileri,
- g) Elektronik Finans Takip Sistemi (EFTS): Genel Müdürlük tarafından tesis edilmiş olan elektronik finans takip sistemini ifade eder.
- ğ) TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
- h) EUROCONTROL: Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyet Teşkilatı

(2) Bu Talimatta belirtilmeyen tanım ve kısaltmalar için ülkemizin üyesi bulunduğu uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Finansal Denetlemeler

MADDE 5

MADDE 5 -(1) Denetlemelerin amacı; işletmelerin finansal ve mali durumlarının, uçuş emniyetinin en üst seviyede tesis edilebilmesi için yeterli olup olmadığını değerlendirmek ve herhangi bir olumsuz durumda işletmeler tarafından gerekli tedbirlerin alınmasını temin etmektir.

İnceleme Esasları

MADDE 6 -(1) Genel Müdürlük, hava yolu işletmelerinin finansal ve mali inceleme ve denetimlerinin ortak bir standarda göre yapılması amacıyla Finansal Bilgi Seti oluşturur. Bu set EFTS üzerinden de yapılabilir. Genel Müdürlük, hava yolu işletmelerinin denetimlerinde; yasal mali tablolar ve TFRS ile uyumlu mali tablolara göre oluşturularak Genel Müdürlüğe elektronik ortamda gönderilen finansal bilgi setini kullanır.

(2) Hava yolu işletmeleri tarafından Genel Müdürlüğe sunulan finansal bilgi setinin incelenmesi neticesinde; genel kabul görmüş finansal ve mali analiz oranları ve havacılık sektörü mali veri ortalamaları kullanılarak işletmelerin mali durumlarına ilişkin bir mali performans gösterge tablosu oluşturulur.

(3) Gerekli gördüğü hallerde Genel Müdürlük finansal bilgi setinin içeriğinde veya mali tabloların kapsamında değişiklik yapabilir.

(4) Hava taksi işletmelerinin mali durumları, işletmeler tarafından Genel Müdürlüğe sunulan mali tablolara göre, genel kabul görmüş finansal ve mali analiz oranları kullanılarak değerlendirilir.

Bildirim ve İnceleme Periyotları

MADDE 7 -(1) Genel Müdürlüğün internet sayfasında yayımlanan finansal bilgi seti, hava yolu işletmeleri tarafından üçer aylık periyotlarda Genel Müdürlüğe gönderilir.

(2) Hava taksi işletmeleri tarafından yasal mali tablolar altı aylık periyotlarda Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) EFTS üzerinden veya diğer yöntemlerle gönderilen bu bilgiler Genel Müdürlükçe incelenir ve buna göre işletmelerin mali durumları izlenir, gerekli görülen durumlarda uyarı, yaptırım dahil idari işlem tesis edilir.

(4) Bunun dışında Genel Müdürlük gerekli hallerde ayrıca denetim yapabilir veya yaptırabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bildirim Esasları ve Yükümlülükleri

Finansal Bildirimler

MADDE 8 -(1) Havayolu işletmeleri, Genel Müdürlükçe hazırlanan finansal bilgi setini üçer aylık dönemler itibarıyla, hesap dönemi sonunu müteakip en geç 8 (sekiz) hafta içerisinde; yıl sonu finansal bilgi setini ise takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderir. Genel Müdürlüğe gönderilecek olan finansal bilgi seti Kamu Gözetim Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na (TFRS) uygun bir şekilde hazırlanmış olacaktır.

(2) Hava yolu işletmeleri yıl sonu finansal bilgi setine ilave olarak, Kamu Gözetim Kurumu tarafından yayımlanmış Türkiye Denetim Standartları'na (TDS) göre denetim yaptırarak dip notlarıyla birlikte hazırlanmış bağımsız denetim raporunu en geç, takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderir.

(3) Finansal bilgi setinde yer alan bilgilerin zamanında, doğru ve eksiksiz bir şekilde sunulmasından, işletme tarafından Genel Müdürlüğe bildirilen yönetici personel ve işletmenin Genel Müdürü sorumludur.

(4) Genel Müdürlüğe sunulan yıl sonu Bağımsız Denetim Raporu ile Finansal Bilgi Setinde yer alan bilgiler karşılaştırılır. Tutarsız, yanlış ve/veya yanıltıcı bilgi bulunduğu tespit halinde işletmeden açıklama talep edilir. Açıklamanın yeterli veya uygun bulunmaması halinde idari işlem tesis edilir.

(5) Hava taksi işletmeleri, ilk altı ay için geçici vergi beyannamesi ve mali tablolarını, hesap dönemi sonunu müteakip en geç 8 (sekiz) hafta içerisinde, yıl sonu vergi beyannamesi ve onaylı mali tablolarını en geç takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderir.

(6) Hava yolu ve hava taksi işletmeleri, sermaye artırımına ve sermaye artırımı ile işletmenin hissedar ve yönetim kurulu/ortaklar kurulu yapısında oluşan değişikliklere ilişkin resmi bilgi ve belgeleri, kararın alınmasını müteakip en geç on beş gün içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

(7) Havayolu işletmelerinin, finansal bilgiler dışında işletmede gerçekleşen aşağıda sunulan önemli olayları, gelişmeleri ve değişiklikleri ilgili dönemin finansal bilgi setinde nedenleriyle birlikte dip not olarak Genel Müdürlüğe bildirmeleri gereklidir.

a) İşletmenin herhangi bir ticari veya diğer alacaklarında normal ticari koşullar dışında kalacak şekilde nakit sıkıntısına sebebiyet verebilecek tahsilat gecikmesi yaşanması.

b) Operasyonlarında önceki döneme göre mevsimsel etkiler dışında iş hacmi, personel sayısı, uçak sayısı, uçuş saati ve diğer değişiklikler sebebiyle % 10 ve üzerinde azalma meydana gelmesi.

c) Bağlı ortaklık, iştirak satın alımı / kurulması veya elden çıkarılması

ç) İşletmenin filosunda bulunan mülkiyetindeki hava aracının satılması

d) İşletmenin ortaklarına veya ilişkili olduğu diğer işletmelerin, yükümlülüklerine yönelik 1.000.000. (Bir milyon) -TL ve üzeri tutarında teminat, kefalet veya garanti vermesi.

e) İşletmenin gelir ve giderlerini, nakit sıkıntısına sebebiyet verebilecek şekilde etkileyebilecek diğer olayları.

(8) Havayolu işletmeleri yukarıdaki bildirimleri yaparken ilgili hususlar hakkında gerçeğe dayalı yeterli açıklayıcı bilgi ve belgeye yer vermekle yükümlüdür. Genel Müdürlük işletmelerin mali yeterliliklerini değerlendirmek üzere gerekli gördüğü her türlü bilgi ve belgeyi işletmelerden talep edebilir.

(9) Tüm bildirim ve iletişimler elektronik ortamda da yapılabilir. Gerekli görülmesi halinde tüm dokümanların aslı ve elektronik kopyaları istenebilir.

Temel Mali Göstergeler ve Gereklilikler

MADDE 9 -(1) Hava yolu işletmeleri tarafından Genel Müdürlüğe sunulan finansal tablolar;

a) Karlılık ve performans,

b) Likidite ve borç ödeme kapasitesi,

c) Öz kaynak yeterliliği,

ç) Alacak tahsil kabiliyeti,

d) Geciken ticari borç durumu,

e) İlişkili taraflarla ticari ve ticari olmayan borç/alacak durumları dikkate alınarak, genel kabul görmüş finansal ve mali analiz oranları ve havacılık sektörü mali veri ortalamaları kullanılarak değerlendirilir.

(2) Hava taksi işletmelerinin mali durumları, genel kabul görmüş finansal ve mali analiz oranları kullanılarak değerlendirilir.

(3) Hava yolu ve hava taksi işletmelerinin personeline, Eurocontrol teşkilatına, uçak kiralama şirketlerine, bakım ve yakıt kuruluşlarına, yer hizmeti, meydan işleticileri v.b.tedarikçiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin mali yükümlülüklerinde hizmet almaya ya da operasyonlarını sürdürmeye engel teşkil edecek herhangi bir gecikme olmaması gerekir.

(4) Hava yolu ve hava taksi işletmelerinin, SHY-6A Yönetmeliği'ne göre sahip olması gereken ve sermaye ödeme günlerindeki TCMB döviz satış kuru üzerinden hesaplanmış Amerikan Doları ödenmiş sermaye tutarının, yıl sonu yasal mali tablolarında öz kaynak toplamı içerisinde varlığını

koruması gereklidir.

Yıl Sonu Öz Kaynak Hesabı

MADDE 10 -(1) Yıl sonu itibarı ile ödenmiş sermayesini kaybeden işletmelerin öz kaynak yeterliliği, kaybedilen öz kaynak miktarının yıl sonu TCMB döviz satış kuru üzerinden hesaplanan Amerikan Doları değeri, işletmenin Amerikan Doları ödenmiş sermaye tutarından çıkarılarak hesaplanır.

Değerlendirme Sonuçları ve Yaptırımlar

MADDE 11 -(1) Genel Müdürlük tarafından Bu Talimatın 9 uncu maddesinde yer alan kriterlere göre yapılacak değerlendirmeler neticesinde işletmenin mali durumunda olumsuzluk tespit edilmesi halinde işletmeye Genel Müdürlükçe uyarıda bulunularak mali durumunu düzeltmeye yönelik gerekli işlemleri yapması talep edilir.

(2) İşletmenin mali durumunun Talimatın 9 uncu maddesinin (3) fıkrasında yer alan gereklilikleri yerine getiremediğinin ve işletme giderlerini karşılayamaz duruma düştüğünün veya işletmelerin yıl sonu onaylı mali tablolarının incelenmesi neticesinde SHY-6A Yönetmeliği'ne göre sahip olması gereken ödenmiş sermayenin, öz kaynak toplamı içinde korunamadığının tespit edilmesi halinde;

a) İşletmeden mali durumunu düzeltmeye yönelik gerekli işlemleri yapması talep edilir. Düzeltici işlemler yapıluncaya kadar işletmenin mali durumunu olumsuz etkileyebilecek;

1) Filoya hava aracı ilave talepleri,

2) Yeni uçuş hattı talepleri,

3) Ruhsat kapsamını genişleten değişiklik talepleri,

4) Yerli veya yabancı işletmelerden yapılacak kiralama talepleri, tüm yönleri ile değerlendirilerek tamamen veya kısmen reddedilebilir.

b) SHY-6A Yönetmeliği'nin 19(1)(d) maddesi kapsamında hava yolu işletmelerinden mevcut teminat mektubunun iki katına kadar ilave teminat mektubu talep edilebilir.

(3) Bu Talimat kapsamında; mali yetersizlik nedeniyle uçuş emniyeti açısından sakınca görülmesi durumunda; işletmenin uçuşları tamamen veya kısmen durdurularak SHY6A Yönetmeliği'nin 47 inci maddesine göre idari işlem tesis edilebilir.

(4) Finansal Bilgi Setini ve Bağımsız Denetim Raporunu bu Talimatta istenen sürede bildirmeyen işletmelere 5.000.- (Beş bin) TL idari para cezası uygulanır.

(5) Finansal Bilgi Setinde, işletmenin mali performansını etkileyecek şekilde yanlış, yanıltıcı ve eksik bilgi verdiği tespit edilen işletmelere 5.000.- (Beş bin) TL idari para cezası uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 12 -(1) Bu Talimatın yürürlüğe girmesi ile Nisan-1999 tarihli "İşletmelerin Finansal ve Yasal Konularda Denetlenmesine İlişkin Talimat" yürürlükten kalkar.

Yürürlük

MADDE 13 -(1)) Bu Talimat yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 -(1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

Küresel Salgın Dönemi Uygulamaları

GEÇİCİ MADDE 1 -(1) (Ek:) Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın ilan edilmesi nedeniyle, bu maddenin yayımı tarihinde işletme ruhsatına sahip olan havayolu ve hava taksi işletmelerinin 2019 ve 2020 yıl sonu ve ara dönem mali tabloları bu Talimatın 9 uncu ve 10 uncu maddelerinde yer alan gerekliliklerden muaftır.